

Ενδεικτικά θέματα Νεοελληνικής Γλώσσας για τη δοκιμασία εισαγωγής στα Πρότυπα Γυμνάσια

Κείμενο 1^ο: «Δρακόσπιτα: ένα άλυτο μυστήριο»

Κτίσματα μεγαλιθικά, φτιαγμένα μόνον από πλάκες, χωρίς κανένα συνδετικό υλικό και χωρίς θεμέλια, που στέκουν σε απόκρημνες ορεινές θέσεις της νότιας και κεντρικής Εύβοιας: είναι τα Δρακόσπιτα! Τα πολύ γνωστά αυτά αρχαία μνημεία παραμένουν μέχρι σήμερα ένα άλυτο μυστήριο για την αρχαιολογία, αφού δεν μπορεί να ειπωθεί με βεβαιότητα τι ήταν τελικά τα Δρακόσπιτα και τι εξυπηρετούσαν.

Τα Δρακόσπιτα βρίσκονται στην περιοχή της Καρυστίας, στην κορυφή του όρους Όχη, στα Στύρα, στο Νημποριό, στο όρος Δίρφη και κοντά στο Βατώντα. Συνολικά έχουν βρεθεί 23 τέτοια μυστηριώδη κτίσματα. Κοινό τους χαρακτηριστικό είναι ότι όλα βρίσκονται σε απόκρημνες, ορεινές τοποθεσίες, κάτι ιδιαίτερα περίεργο για την εποχή που κτίστηκαν, περίπου τον 5ο αιώνα π.Χ., αφού ήταν μακριά από οργανωμένες κοινότητες και μέρη που κατοικούσαν άνθρωποι. Ενώ είναι τέλεια ενσωματωμένα στο περιβάλλον. Εντυπωσιακές είναι οι είσοδοί τους από ογκώδεις βράχους αλλά και οι μεγάλες βαριές πλάκες που χρησιμοποιήθηκαν για τις στέγες τους. Οι διαστάσεις των δρακόσπιτων κυμαίνονται περίπου από 5 ως 13 μ.

Σύμφωνα με τους αρχαίους θρύλους στα σπίτια αυτά κατοικούσαν δράκοι, που τρώμαζαν τους κατοίκους της περιοχής. Να σημειωθεί ότι το όνομα “δράκος” έχει τη ρίζα του στο αρχαίο ρήμα “δέρκομαι” που χρησιμοποιείται για κάποιον που έχει οξύ και διαπεραστικό βλέμμα. Σύμφωνα με τους αρχαιολόγους, η πιθανότερη εκδοχή είναι να πρόκειται για ιερά και χώρους λατρείας. Ορισμένα ευρήματα από την ανασκαφή του επικεφαλής της αρχαιολογικής σκαπάνης, Ν. Μουτσόπουλου, στο χώρο του επιβλητικού Δρακόσπιτου της Όχης είναι αρχαϊκά, ενώ άλλα είναι ρωμαϊκά, πράγμα που δείχνει τη μεγάλη διάρκεια χρήσης της θέσης αυτής.

Πιθανόν τα κατασκεύασαν Κάρες σκλάβοι που εργάζονταν στα λατομεία της περιοχής ή οι Δρύοπες, μια πανάρχαια φυλή που εγκαταστάθηκε το 1.200 π.Χ. στο νότιο τμήμα της Εύβοιας και ίδρυσε πόλεις. Οι Δρύοπες είχαν εκδιωχθεί από την περιοχή του Παρνασσού. Επιπλέον, το γεγονός ότι βρίσκονται κοντά σε αρχαία λατομεία ενισχύει μια ακόμη εκδοχή: να κατασκευάστηκαν από τους λατόμους ως ιερά που προς τιμήν του Ηρακλή, που ήταν ο προστάτης των λατόμων.

<https://www.news.gr> (διασκευή)

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Ερωτήσεις:**001. Το κείμενο είναι:**

- A. απόσπασμα ημερολογίου
- B. διαφημιστικό
- Γ. περιγραφικό
- Δ. επιχειρηματολογικό

002. Ποια από τις παρακάτω προτάσεις για τα Δρακόσπιτα είναι σωστή, σύμφωνα με το νόημα του κειμένου;

- A. Χτίστηκαν με συνδετικά υλικά που δεν μας είναι γνωστά σήμερα
- B. Οι αρχαιολόγοι μιλούν πλέον με βεβαιότητα για την χρήση τους
- Γ. Βρίσκονται στην περιοχή της αρχαίας Λυκόσουρας στους πρόποδες του Λυκαίου όρους
- Δ. Τοποθετούνται χρονικά τον 5ο π.Χ. αιώνα

003. Σύμφωνα με το κείμενο:

- A. Έχουν βρεθεί συνολικά 26 Δρακόσπιτα
- B. Οι είσοδοι των μυστηριωδών αυτών κτιρίων αποτελούνται από μεγάλες βαριές πλάκες
- Γ. Τα Δρακόσπιτα είναι τέλεια ενσωματωμένα στο περιβάλλον
- Δ. Τα ευρήματα από την αρχαιολογική ανασκαφή του Δρακόσπιτου της Όχης είναι ελληνιστικής εποχής

004. Ποιοι από τους παρακάτω δεν αναφέρονται στο κείμενο ως πιθανοί κατασκευαστές των Δρακόσπιτων;

- A. Κάρες σκλάβοι
- B. Αρκάδες
- Γ. Δρύοπες
- Δ. Λατόμοι της περιοχής

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

005. «ενσωματωμένα»: ποια από τις παρακάτω λέξεις έχει αντίθετη σημασία;

- A. αποκομμένα
- B. διαφορετικά
- Γ. διαμορφωμένα
- Δ. παραποιημένα

006. «απόκρημνες»: ποια από τις παρακάτω λέξεις έχει το ίδιο νόημα;

- A. ραγδαίες
- B. αμφιθεατρικές
- Γ. απότομες
- Δ. αδυσώπητες

007. «κυμαίνονται»: ποια από τις παρακάτω λέξεις δεν ανήκει στην ίδια οικογένεια λέξεων;

- A. επικύρωση
- B. προκυμαία
- Γ. διακύμανση
- Δ. ακύμαντος

008. «που χρησιμοποιείται για κάποιον»: τι μέρη του λόγου είναι κατά σειρά οι υπογραμμισμένες λέξεις;

- A. σύνδεσμος – επίρρημα
- B. πρόθεση – αόριστη αντωνυμία
- Γ. πρόθεση - επίθετο
- Δ. επιφώνημα – δεικτική αντωνυμία

009. «οξύ και διαπεραστικό βλέμμα»: πώς είναι η φράση στην ίδια πτώση του πληθυντικού αριθμού;

- A. οξεία και διαπεραστικά βλέματα
- B. οξιά και διαπεραστικά βλέματα

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Γ. οξέα και διαπεραστικά βλέμματα

Δ. οξέων και διαπεραστικών βλεμμάτων

ο10. «χρησιμοποιήθηκαν»: πώς είναι το ρήμα στο β' πληθυντικό πρόσωπο της Συνοπτικής Προστακτικής (στον ίδιο χρόνο και την ίδια φωνή);

Α. χρησιμοποιηθήκατε

Β. χρησιμοποιείτε

Γ. χρησιμοποιήστε

Δ. χρησιμοποιηθείτε

ο11. «από την περιοχή του Παρνασσού»: τι δηλώνει ο εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός;

Α. ποιητικό αίτιο

Β. τόπο

Γ. χρόνο

Δ. διαιρεμένο σύνολο

ο12. Η λέξη «εντυπωσιακές» είναι:

Α. Υποκείμενο στο ρήμα «είναι»

Β. Αντικείμενο στο ρήμα «είναι»

Γ. Κατηγορούμενο στο ρήμα «είναι»

Δ. Κατηγορούμενο στη λέξη «οι είσοδοι»

ο13. «Τα Δρακόσπιτα βρίσκονται στην περιοχή της Καρυστίας, στην κορυφή του όρους Όχη, στα Στύρα, στο Νημποριό, στο όρος Δίρφη και κοντά στο Βατώντα.» Ποιο είδος σύνδεσης κυριαρχεί στην πρόταση;

Α. παρατακτική

Β. υποτακτική

Γ. ασύνδετο σχήμα

Δ. πολυσύνδετο σχήμα

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

014. «...δεν μπορεί να ειπωθεί με βεβαιότητα τι ήταν τελικά τα Δρακόσπιτα και τι εξυπηρετούσαν»: τι είναι οι υπογραμμισμένες προτάσεις;

- A. κύριες ευθείες ερωτήσεις
- B. δευτερεύουσες ονοματικές πλάγιες ερωτηματικές
- Γ. δευτερεύουσες ονοματικές ειδικές
- Δ. δευτερεύουσες επιρρηματικές αναφορικές

Κείμενο 2º: «Ο Υπολογιστής των Αντικυθήρων»

Το 1901, στα Αντικύθηρα, σφουγγαράδες της Σύμης, προσπαθώντας να βρουν σφουγγάρια ανακαλύπτουν το ναυάγιο ενός αρχαίου πλοίου, απ'όπου ανασύρθηκαν στα επόμενα χρόνια διάφορα αριστουργήματα γνωστά σαν «Θησαυρός των Αντικυθήρων». Ανάμεσα στα ευρήματα ήταν και ένα ξύλινο διαβρωμένο κιβώτιο, που εξαιτίας της έκθεσής του στον ήλιο και την ατμόσφαιρα έσπασε και αποκάλυψε ένα σύνολο πλακών και σχεδίων που θύμιζαν γρανάζια και τροχούς.

Το κιβώτιο αυτό έτυχε μεγάλης επιστημονικής -και γενικότερης- δημοσιότητας και ο μηχανισμός που περιείχε δημιούργησε ένα από τα πιο ερεθιστικά επιστημονικά μυστήρια σε σχέση με την τεχνολογία των αρχαίων Ελλήνων. Οι διαμάχες των επιστημόνων, Ελλήνων και ξένων, σχετικά με το τι ακριβώς ήταν ο μηχανισμός διήρκεσε δεκάδες χρόνια, έως ότου, το 1955, τον εξέτασε ο Βρετανός επιστήμονας Ντέρεκ ντε Σόλα Πράις, ειδικός στους ωρολογιακούς μηχανισμούς της αρχαιότητας.

Ο Πράις, συνεργαζόμενος με το ίδρυμα «Δημόκριτος» και ειδικά με τον πυρηνικό φυσικό Χαρ. Καράκαλο, ο οποίος έκανε τις πιο καθαρές ραδιοακτινογραφίες των πλακών του μηχανισμού που είχαν διασωθεί, μπόρεσε να ολοκληρώσει την έρευνά του μετά από 20 περίπου χρόνια! Έτσι στα 1975 δημοσίευσε μια εμπεριστατωμένη αναφορά-έκθεση για τον μηχανισμό, τον οποίο χαρακτήρισε σαν τον πιο πολύπλοκο μηχανισμό που είχε κατασκευαστεί ποτέ στον κόσμο, τουλάχιστον έως τα 1200 μ.Χ. Είκοσι επτά γρανάζια διαφόρων μεγεθών, απόλυτα ακριβή ως προς την κατασκευή των οδόντων τους με μια χειρολαβή κινούνται ταυτόχρονα και δείχνουν διάφορες αστρονομικές παρατηρήσεις.

Το μηχανήμα δεν είναι ένας αστρολάβος αλλά ένα αστρονομικό όργανο μεγάλης ακρίβειας, που δείχνει τις κινήσεις του Ήλιου, της Γης και της Σελήνης σε διάφορες μεταξύ τους φάσεις. Η έρευνα έδειξε ότι κατασκευάστηκε στη Ρόδο,

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

στη σχολή του Ποσειδωνίου. Όμοιος του μηχανισμός δεν έχει βρεθεί πουθενά αλλού στον κόσμο και η αξία του, επιστημονική και ιστορική, είναι τεράστια. Ο Πράις κατασκεύασε δύο αντίγραφα του μηχανισμού, το ένα δε απ' αυτά χάρισε στην Ελλάδα. Σήμερα το αντίγραφο αυτό βρίσκεται στο Εθνικό Μουσείο Αθηνών, ενώ του αρχικού μηχανισμού έχουν διασωθεί και αποκατασταθεί τρία τμήματα που υπάρχουν στο ίδιο μουσείο.

Χ.Δ.Λάζος, Μηχανική και Τεχνολογία στην Αρχαία Ελλάδα, εκδ.Αίολος

Ερωτήσεις:

015. Ποια από τις παρακάτω προτάσεις αληθεύει με βάση το κείμενο;

- A. Οι επιστήμονες κατέληξαν αμέσως στο τι ήταν ο μηχανισμός που βρέθηκε ανάμεσα στα ευρήματα του πλοίου.
- B. Ο μηχανισμός εξετάστηκε από τον Ισπανό επιστήμονα Ντέρεκ ντε Σόλα Πράις, ειδικό στους ωρολογιακούς μηχανισμούς της αρχαιότητας.
- Γ. Η έρευνα του Πράις πάνω στον μηχανισμό διήρκεσε περίπου 20 χρόνια
- Δ. Ο μηχανισμός των Αντικυθήρων αποτελεί ακόμη ένα μυστήριο σε σχέση με την τεχνολογία των αρχαίων Ελλήνων.

016. Τι από τα παρακάτω ισχύει για τον μηχανισμό των Αντικυθήρων, σύμφωνα με την αναφορά-έκθεση του Πράις;

- A. Είναι ένα αστρονομικό όργανο μεγάλης ακρίβειας.
- B. Δείχνει τις κινήσεις του Ήλιου, της Γης και της Σελήνης σε διάφορες μεταξύ τους φάσεις.
- Γ. Κατασκευάστηκε στη Ρόδο, στη σχολή του Ποσειδωνίου.
- Δ. Όλα τα παραπάνω

017. Πού βρίσκονται σήμερα τα τμήματα του μηχανισμού που έχουν διασωθεί;

- A. στο Εθνικό Μουσείο της Αθήνας
- B. στο Μουσείο του Λούβρου του Παρισιού

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Γ. στο Βρετανικό Μουσείο του Λονδίνου

Δ. δεν γνωρίζουμε

018. «ειδικός στους ωρολογιακούς μηχανισμούς της αρχαιότητας»: Ποια λέξη αποδίδει με μεγαλύτερη ακρίβεια το νόημα της υπογραμμισμένης;

A. έμπειρος

B. ειδήμονας

Γ. αντικειμενικός

Δ. επιστήμονας

019. «ταυτόχρονα»: Ποια λέξη είναι συνώνυμή της;

A. χρονολογικά

B. σύγχρονα

Γ. συγχρόνως

Δ. μαζικά

020. «απόπου ανασύρθηκαν στα επόμενα χρόνια διάφορα αριστουργήματα»: Σε τι χρόνο βρίσκεται το ρήμα «ανασύρθηκαν»;

A. Ενεστώτα ενεργητικής φωνής

B. Αόριστο ενεργητικής φωνής

Γ. Παρατατικό παθητικής φωνής

Δ. Αόριστο παθητικής φωνής

021. «Είκοσι επτά γρανάζια»: τι είδους είναι το αριθμητικό επίθετο;

A. απόλυτο

B. τακτικό

Γ. πολλαπλασιαστικό

Δ. αναλογικό

022. «Θησαυρός των Αντικυθήρων»: Τι είναι η φράση;

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

- A. Ονοματική
- B. Ρηματική
- Γ. Επιθετική
- Δ. Προθετική

023. Σε ποια από τις παρακάτω φράσεις η λέξη «τον» διαφέρει συντακτικά από τις άλλες;

- A. για τον μηχανισμό
- B. τον πιο πολύπλοκο μηχανισμό
- Γ. τον εξέτασε ο Βρετανός επιστήμονας
- Δ. με τον πυρηνικό φυσικό

024. «Η έρευνα έδειξε ότι κατασκευάστηκε στη Ρόδο»: τι είναι συντακτικά η υπογραμμισμένη πρόταση;

- A. Υποκείμενο στο ρήμα «έδειξε»
- B. Αντικείμενο στο ρήμα «έδειξε»
- Γ. Κατηγορούμενο στη λέξη «η έρευνα»
- Δ. Επεξήγηση στη λέξη «η έρευνα»

025. «Ο Πράις κατασκεύασε δύο αντίγραφα του μηχανισμού»: πώς θα γίνει η πρόταση σε παθητική σύνταξη;

- A. Η κατασκευή δύο αντιγράφων του μηχανισμού από τον Πράις
- B. Δύο αντίγραφα του μηχανισμού κατασκευάζονται από τον Πράις
- Γ. Δύο αντίγραφα του μηχανισμού κατασκευάστηκαν από τον Πράις
- Δ. Από τον Πράις έχουν κατασκευαστεί δύο αντίγραφα του μηχανισμού